

הפצה של ממים מקוונים:

הקשר בין מאפייני אישיות ואוריינות דיגיטלית להפצת ממים באינטרנט

אוריאל חרמון

בהנחיית: ד"ר ירון אריאל, המכללה האקדמית עמק יזרעאל וד"ר דפנה רבן, אוניברסיטת חיפה

מחקר זה בוחן את השפעת האינטראקציה בין מאפייני אישיות ואוריינות דיגיטלית של מקבל המם (Meme) באינטרנט על נטייתו להעבירו הלאה. המם הוא יחידת מידע של אבולוציה תרבותית, המקבילה לגן, אשר משכפלת את עצמה ומופצת מאדם לאדם באמצעות חיקוי והעתקה. את המונח טבע הביולוג והסופר ריצ'ארד דוקינס בספרו "הגן האנוכי" (1976). בשנים האחרונות מתרחבת תופעת הממים האינטרנטיים, שהם ההתפתחות האבולוציונית לממים הקלאסיים. הממים מופצים, בין השאר, באמצעות סרטוני וידאו ותמונות מצחיקות. הממים משמשים מעטפת ויראלית למגוון נושאים, החל ממצבים יומיומיים משעשעים ועד ביקורת נוקבת על נושאים חברתיים ופוליטיים שעל סדר היום. כדי שמם יתפשט הוא זקוק לכמה מאפיינים המקנים לו ויראליות ודביקות. משתמשי האינטרנט מקבלים ומעבירים ממים בעיקר באמצעות דואר אלקטרוני ורשתות חברתיות מקוונות. הנחת המחקר היא שמאפייני אישיותו ואופן התנהגותו של המשתמש, בשילוב סוגי חשיבה ומיומנויות המשמשים אותו לצורך ביצוע מטלות בסביבה טכנולוגית, משפיעים על נטייתו להפיץ ממים באינטרנט. משתמשים עשויים להיות נבדלים במאפייני האישיות, המשפיעים על אופי האדם ועל אופן התנהגותו. הם עשויים להיות מוחצנים או מופנמים, נעימים, בעלי פתיחות מחשבתית, מצפוניים, יציבים רגשית או נירוטים, וכן שילובים שונים של סוגי מאפיינים אלו. בנוסף, המשתמשים נבדלים ברמת האוריינות הדיגיטלית, המשפיעה על התמצאותו ומעורבותו של המשתמש בסביבה ממוחשבת וברשת האינטרנט, ומשמשת לצורך העברת מידע מקוון. שיטת מחקר ניסויית תופעלה על מנת לחשוף את המשתתפים לשלושה תנאים שונים של ממים באמצעות העברת שאלונים מקוונים בקרב סטודנטים ממספר מוסדות אקדמיים בישראל ובקרב חברים ברשת החברתית המקוונת "לינקדיין" (n=264). ממצאי המחקר עשויים לתרום לדיון האקדמי באמצעות הניסיון להבין מי הם האנשים בעלי הנטייה להעביר ממים אינטרנטיים, הן מבחינת מאפייני אישיותם והן מבחינת רמת האוריינות הדיגיטלית ומעורבותם ברשתות חברתיות וירטואליות.